

Doktorati za bogate

Kako pravičneje financirati doktorski študij?

Vlada namerava doktorski študij financirati nekoliko drugače, kot ga je doslej. Do zdaj je ministrstvo za izobraževanje na javnem razpisu izbralo, katerim doktorskim študentom bo plačalo šolnino, pri čemer je najvišji znesek lahko znašal 4000 evrov na letnik. Po vladnem predlogu spremembe pa bi ministrstvo denar razdelilo javnim univerzam glede na to, koliko doktorandov je imela vsaka v zadnjih petih letih. Ministrstvo, ki ga vodi dr. Maja Makovec Brenčič, pojasnjuje, da je to skladno z avtonomijo univerz, vendar marsikdo takšni ureditvi nasprotuje. »Tak način je namenjen izključno pretakanju denarja od ministrstva k fakultetam, kjer so študenti le sredstvo,« opozarja dr. Jernej Zupanc v imenu društva Mlada akademija, ki predstavlja doktorske študente in raziskovalce.

Doktorski študij, drugače od študija na nižjih stopnjah, ne sodi v javno šolstvo, ampak je plačljiv. Tudi profesorji za mentorstvo pri doktorskih disertacijah niso plačani znotraj redne plače, ampak dodatno, prek avtorskih pogodb. »Komericializacija doktorskega študija se kaže v povečevanju šolnin iz leta v leto,« sta predstavnik študentov ljubljanske univerze Rok Smrdelj in Matej Drobnič zapisala v pismu rektorju dr. Ivanu Svetliku. Študentje predlagajo, da bi se doktorski študij preoblikoval v redni študij, s čimer nobenemu študentu ne bi bilo več treba plačevati šolnine. Težava »množičnosti«, ki bi lahko vodila v znižanje kakovosti, bi se po predlogu študentov preprečila s selekcijskimi mehanizmi ter povečanim zaposlovanjem na fakultetah.

Še radikalnejši predlog ima društvo Mlada akademija. Zdaj obstajajo tri vrste doktorskih študentov: mladi raziskovalci, ki so zaposleni na fakultetah in prejemajo plačo, ter doktorski študentje, ki jim država plača šolnino oziroma jim je ne plača. V Mladi akademiji predlagajo, da bi bili vsi doktorski študentje kot mladi raziskovalci. Torej bi za tri ali štiri leta študija prejemali plačo in bi imeli krite stroške raziskovanja. »Doktorsko raziskovanje je resno delo in zahteva celega človeka. To je služba,« trdi Zupanc.

Neka anketa med študenti je na primer pokazala, da dokorskemu študiju posvetijo povprečno 28 ur na teden. Zelo veliko je takih, ki bi mu radi namenili več časa, a morajo na trg delovne sile, saj sicer ne morejo plačati šolnin ali življenjskih stroškov. »Zelo težko in izčrpavajoče je usklajevati službo in študij, a to je pri tako visoki šolnini neizogibno,« je odgovoril eden od študentov.

Sedanja ureditev po Zupančevem mnenju pomeni, da je vsaj za večino mladih doktorski študij mogoč le pod pogojem, da zraven delajo ali da imajo bogate starše. »Ti dve možnosti vodita do zanič doktoratov in elitizacije doktorskega študija,« pravi. Še posebej, če se bo uveljavil predlog vlade in bodo univerze motivirane, da »avtonomno« proizvedejo čim več doktoratov.

Delite članek

[Pisma bralcev](#) pošljite na naslov pisma@mladina.si. Minimalni pogoj za objavo je podpis z imenom in priimkom ter naslov. Slednji ne bo javno objavljen.